

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUNN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 5 (424)

Fredagen den 31 januari 1896.

9:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modet., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben..... » 3:—</p>	<p>Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar.)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	--	--	--

Adèle Almati-Rundberg.

Det har på många håll blifvit en jargon att yttra sig skarpt om och ställa stora anspråk på prestationerna vid k. operan härstädes. Detta är lätt förklarligt, då det gäller personer, som vilja briljera med en erfarenhet, som de ej äga. Ett lustigt qui pro quo i detta afseende är ett omdöme, som fälldes af en person, hvilken, då han hörde »Valkyrian», förklarade att orkestern spelade falskt. Han hade förut aldrig sett, hört eller spelt stycket!!

Men äfven hos mera musikaliskt intresserade, kunniga och betänksamma personer förräder sig emellanåt en viss stränghet, då det gäller omdömen om k. operan, och en ofta långt drifven mildhet, då det är fråga om utländska artister. De ha sett våra ordinarie artister så länge att de, så att säga, kunna dem utantill, medan de äro benägna att hos de utländska anse det vara begåfning och konstnärlig utbildning, som i själfva verket är konstnärens egen individualitet för att ej säga manér. När de komma dessa utländska förmågor något närmare in på lifvet och få se dem i olika uppgifter, då först lära de känna dem i grund och botten, och kanhända de då märka, hur pass elastisk deras begåfning är.

Fröken Adèle Almati eller, som hon numera heter, fru Adèle Almati-Rundberg hör till dem, som varit utsatta för stränga domar; hon har mer än en gång fått erfara hvad det vill säga att se svagheterna i en framställning betonas, medan dess obestridliga förtjänster hållas i skuggan. På vissa håll har detta förfaringssätt satts i sy-

stem, utbildats rent af till förföljelse och framkallat omdömen, som i hyfsning och gentlemannamässighet lämnat mycket öfrigt att önska. Det kännes så mycket mera behagligt för den, som gärna önskar framgång åt våra inhemska konstnärliga stråfvanden, att få gå tillväga på motsatt sätt och i förtjänsterna se en ursäkt för de svagheter, som möjligen kunna finnas.

Då man granskar fru Rundbergs artistskap och konstnärliga verksamhet, träffar man genast tre uppgifter, hvilka bilda liksom pelare i denna verksamhet och som på samma gång fullt karaktärisera densamma. Dessa uppgifter äro: Ortrud i »Lohengrin», Fides i »Profeten» och Brynhilda i »Valkyrian». Det är alltså i den stora operan vi ha att söka fru Rundbergs egentliga verksamhetsfält, och det är här hon skördat sina bästa och mesta framgångar. Hon är också för närvarande den enda vid vår scen, som kan bära upp dessa partier, hvilka ställa stora anspråk på röstens styrka och omfång. Fru Rundbergs kraftiga altröst lämnar i dessa båda afseenden allt hvad som behöfves, och den ryggar ej tillbaka vare sig för de uthållande höjdtöner, med hvilka Ortrud anropar Wotan, eller för Brynhildas härrop, som till och med affordrar sängerskan ett tvåstruket e. I dylika starkt dramatiska uppgifter gör fru R:s stämma god effekt; den har en kontinental eller kanske rättare germanisk färg och den ersätter genom energi, kraft och uthållighet mycket af hvad som ej finnes i direkt väljud. Väljudet är, liksom oftast hos

Mången har koketterat mer i sorgdräkten än i galadräkten, och en gyllene krona förleder ej starkare till högmod än törnekronan.

A. Törneros.

stora röster, ej så mycket framstående; men vi böra dock tillägga, att fru Rundberg under senare år sökt att utveckla röstens fågning och uppmjuka densamma, hvilket också ej illa lyckats tack vare det ihärdiga arbete och den hänsyn och aktning för sin konst, som alltid utmärkt henne. Vi erinra i detta afseende om fru R:s sätt att tolka Fides' cavatina i Profeten »O, min son,» där både rösten och föredraget klingade varma och gripande.

Röstens styrka och dramatiska bärkraft har så mycket bättre tillfälle att göra sig gällande, som sångerskan ej har så stor hjälp af sin yttre apparition. Naturen, som ej sällan har sina nycker, har nämligen icke gifvit sångerskan någon efter den stora rösten lämpad reslig gestalt, hvilken i uppgifter, sådana som de ofvan nämnda, onekligen skulle vara af stor fördel. Nu blir det rösten och föredraget, som i främsta rummet få verka äfve i dramatiskt afseende.

Alma Adèle Almati-Rundberg — så lyder hennes fullständiga namn — har ännu framtiden för sig och — vi våga tro det — en vacker framtid, sådan som hennes röstbegåfning, intresse för sin konst och arbetsamhet förtjäna. Hon är ännu blott 33 år gammal, född i Newyork 1862, af tyska föräldrar, och adopterades tidigt, sedan hennes föräldrar gått bort, af direktören för svenska telegrambyrån, A. H. E. Fich, och hans maka, med hvilka hon redan 1868 flyttade till Stockholm. Här började, sedan skolstudierna slutat, hennes sångstudier, afsedda att utbilda rösten och tillfredsställa den unga damens okuffiga sträfvan efter scenisk verksamhet. Dessa studier skedde vid konservatoriet under ledning af professor Günther och sedermera för Isidor Dannström, hvarjämte fröken Fich (såsom hon då efter sin fosterfar kallades) studerade plastik för fröken Signe Hebbe. Direktör Fichs resor och ofta långvariga besök i utlandet torde hos hans fosterdotter ha framkallat tanken på att söka ytterligare förkofra sin konst i utlandet, och sedan hon en tid studerat för den svensk-danska sångerskan Leoca die Gerlach (född Bergnehr), finna vi henne i Paris, studerande för fru Marchesi. Här tillbragte hon med sina fosterföräldrar tre år. Nu ansåg hon sina studier, om icke avslutade, så åtminstone tillräckliga för ett offentligt uppträdande, och våren 1885 mottog hon engagement vid Karlsteatern i Wien, dit hon under tiden begifvit sig. Då detta teaterföretag ej kunde sammanhållas, mottog fröken Almati, hvilket namn hon antagit såsom sitt konsnärsnamn, anställning vid operan i Buda-Pest, där hon med mycken framgång debuterade såsom Azucena i »Trubaduren».

Så småningom började hon dock draga sig mot nord, där hon sedermera skulle finna en mera stadigvarande verksamhet. Redan i Berlin anknöt hon förbindelse med den svenska hufvudstaden genom att sjunga på en konsert till förmån för de vid Kristina Nilsson-olyckan skadade och skördade mycket erkännande från publik och kritik. På nyåret 1886 sjöng fröken A. Carmen och Ortrud i Köpenhamn, Hamburg och Altona. Såsom Carmen gjorde hon lycka särskildt i Hamburg.

Den 19 mars 1886 debuterade fröken A. på k. operan i Stockholm såsom Carmen och var sedan engagerad i två år. Därefter besökte

hon Italien, dels för studier, dels för uppträdande på flere teatrar såsom i Alessandria m. fl. städer. År 1890 återkom hon till Stockholm, där hon nu sjöng två partier, som hon sedan ofta återgifvit, nämligen Amneris i »Aida» och Leonora i Donizettis opera med samma namn. Efter ett framgångsrikt gästspel å operan i Buda-Pest 1891 återkom hon till Stockholm och har sedan utan afbrott tillhört k. operan därstädes. Af uppgifter, som hon sedan dess utfört, höra utom de förut nämnda till hennes bästa: Selika i »Afrikanskan», Bergadrottningen i »Den Bergtagna» samt af uppgifter i en lättare genre Lisa i »Per Svinaherde», Lola i »På Sicilien» samt Nancy i »Martha».

Men af alla dessa uppgifter står Brynhilda i »Valkyrian» högst; den är den största, viktigaste och svåraste. Sant är nog att fru Rundbergs återgifvande af detta parti ej gått alldeles fritt från anmärkingar och att exempelvis hennes Fides är jämnare, bättre och mera konstnärlig, men å andra sidan är hennes Brynhilda äfven med en och annan ofullkomlighet i det stora hela ett så öfverraskande godt, så väl genomtänkt, omsorgsfullt utarbetadt och pietetfullt utfördt arbete att det med fullt skäl, icke minst på grund af uppgiftens oerhörda svårighet, tillvunnit sig icke ringa erkännande och med rätta kan anses såsom ett stort och lofvande steg framåt i sångerskans utveckling.

Försommaren 1895 ingick fröken Almati äktenskap med k. operans regissör Axel Rundberg. H. V.

Spindlarens dotter.

Uppå auktionen, då bo't blef skingradt,
 Det fina bo't med sin fula klack,
 Och stort som smått blef besedt och fingradt
 Ut af en folksvärm, som kom och gick,
 Då såg jag spindlarens unga dotter,
 Hon, som fått pröfva, hur ödets lotter
 Förrädiskt växla, hur lyckans klot
 Blott är en kastboll för vindlätt fot.

Hon dömdes reddlös i allas tanka,
 Men lyfte själfmant sin hjässa opp:
 »Jag är en människa, ej en ranka,
 Ett bräckligt käril, en drifhusknopp.»
 Hon sade modigt, den käckas flicka;
 »Som ödet bjuder, man måste dricka.
 Jag njutit rågens behag, nu må
 Jag dräggens bitterhet smaka på!»

Hvad gör, om bågarn är malörtsbräddad,
 Blott man kan lyfta den spegelklar,
 Om stigen sköftas, blott hedern räddad
 Och oätkomlig man äger kear.
 Men ack, att veta, af blygsel slagen,
 Att den och den måste bli betragen,
 Att skontlös anklagan förestår,
 Det är som sätta i öppet sår.

Hon vill ej döma de kära döda,
 Men bittert är att på vårdens sten
 Graveringsraderna gyllne glöda
 Med ord om heder och vandel ren.
 O, hvilken vända, o, hvilken nesa!
 Hvad tänka alla som gå och läsa?
 Begravningsståten hon minns med keal,
 Dess rika kransar, dess granna tal.

Hon var ju myndig, hon kunde handla
 I egen sak utan minsta råd:
 I reda pengar hon vill förvandla
 Hvert ädelt smycke, hear praktfullt väd.
 O, hvilka spetsar och lena tyger,
 Ur mångt veck nog en sedel smyger.
 O, hvilket påsverk, ur zobelhår
 En summa skaka man nog förmår.

All lyx, som smyckade jungfruburen,
 Den täcka möbeln i guld och heitt,
 Hears minsta snirkel var konstfullt skuren,
 Den mjuka mattan af sällsynt snitt,
 Allt, allt må offras med redbart sinne.
 Hon vill ej äga ett grannlåtminne.
 Nej, hur hon dåraktigt hulpit till
 Att öka skulden — hon visa vill.

Att blifva fostrad för öfverflödet
 Och se'n stå blottad i lifets kamp,
 Det är att gäckas af själfva ödet,
 Att vänta palmer och finna svamp.
 Men knappast någon jag sett, som mera
 Än hon haft styrka att resignera.
 Dock — en gång såg jag, hur skiftning blek
 Flög öfver hyn likt en månskenslek.

Det var, då blickarne sorgset gledo
 Emot en fris, där i brokig rad
 Om skönhetspriset små skatter stredo,
 En näpen samling i växling glad:
 Mattgylne skålar af alfer burna,
 En smäcker, finsnidad elfvenurna,
 Ett gammalt kors, en modern flacon,
 Två rika lyxaskar för bonbons.

Där fanns i marmor med höjda pilen
 En liten skälmtig amarin,
 Ett herdepar i den gamla stilen
 Af kostbart mångfärgadt sprödt porstin.
 Han hade spetskrås och bandpnydd stäta
 Och gossefågning på kinder släta.
 Hon hade snibblif och schäferhatt
 Och blomstervippa, som lyste gladt.

Vid herdeparet de sågos dröja,
 Den ungas ögon, en styktigt stund,
 Tills blicken sveptes i tåreslöja
 Och bort hon vände med pressad mund.
 Ack, hur man rödjer, och hur man sopar,
 Och hur man gallrar, och hur man slopar.
 I ungdomssinnet där finns en vrå
 För lek och glitter och rococo.

Arkadiedrömmen om lifets lycka
 Hon sade kanske ett tyst farväl.
 Det var ju tid att på altare rycka
 Hear rosig välla ur väken själ.
 Här dugde icke att gå och svärma
 Och herdedikternas kvinnor härma,
 Som binda kransar och smeka lam
 Och genom lifet ledsags fram.

Anna Knutson.

Kvinnliga örtagårdsmästare.

Da esomoftast händer, att till Idun in- gå förfrågningar med begäran om upplysning rörande ett af de verksamhetsfält för kvinnor, hvilka i vårt land hittills blifvit mindre påaktade, nämligen trädgårds-skötsel, hafva vi trott oss göra tidningens läsarinnor en tjänst genom att nedan med- dela några notiser angående den enda kvinnliga trädgårdsskola, som Sverige har att uppvisa, nämligen Norrviken.

Några anmärkingar torde dock böra förut- skickas, angående frågans ställning inom närgränsande land.

Som bekant, ha både England och Tyskland gått före oss i detta hänseende. I båda dessa länder finnas förträffligt inrättade trädgårdsskolor för kvinnor, hvilka besöks af talrika elever. »Horticultural College», beläget vid den lilla staden Swanley, omkring två svenska mil från London, anses i England för den förnämsta. Det är en samskola och den besöks af både män och kvinnor, men de senare hafva bostad och delvis lärosalar för sig själfva samt stå under öfverinseende af en Lady Superintendent, hvilken själf är mästare i trädgårdskonst och helt ägnar sig åt att därför intressera sitt eget kön. De elever, som utgå härifrån, skaffa sig vanligen ett jordområde i närheten af någon större stad eller invid London, på hvars marknadsgård, Covent Garden, de hafva outtömlig afsättning för sina trädgårdsprodukter.

I Tyskland finnas många dylika skolor. En af de utmärktaste och mest besökta är den vid Charlottenburg, nära Berlin. Ofvannämnda skolor åtnjuta alla offentligt understöd.

Vi ha trott oss böra förutskicka dessa upplysningar för att visa, hvilka svårigheter den enskilde och förtjänte man haft att bekämpa, som i Sverige tagit initiativet till och med sällsynt energi, utan något som helst understöd, söker genomföra idén om en kvinnlig trädgårdsskola.

Norrviden är beläget en knapp fjärdingsväg från Åby järnvägsstation, på en sluttning af Kolmården, med den mörka skogen bakom och Bråviken vid sin fot. Med sina vackra villabyggnader, inbäddade bland blommor och äppelträd, med sina terrasser och växthus, bland hvilka en liflig skara arbetande rör sig, företer stället en högst tilltalande anblick. Utsikten öfver Bråviken och den bördiga östgötabygden är ståtlig. Det är direktör R. Abelin, en son till general-löjtnant Abelin, som är skolans föreståndare och som skapat hela detta lilla paradiset. År 1888 var trakten mest kärr och mossar. Han arrenderade då 17 tunnland jord från den närbelägna Björnsnäs egendom, dikade, bröt sten, sådde och planterade med en framgång, som hade han ägt Aladdins lampa i sin hand. 30,000 kubikfot sten, brutna ur marken, ligga nu formade till terrasser och vitkalkade murar, hvilkas afsatser uppbara präktiga blomsterurnor, under det att en fransk päronspalier, med sina mörka glänsande blad, kläder deras fot. En muntert sorlande bäck genomlöper på sin väg till Bråviken trädgården. I densamma är ock en laxodling anlagd.

Vi besökte skolan en dag i höstas och genomgingo den stora fruktträdgården, som innehåller mer än 3,000 träd. Äppelträden stodo belastade med frukt, med grenarne understöttade och uppboundna för att ej brista under tyngden. En del af fältet upptogs af små ett års gamla träd, icke stort högre än paraplyn, och hvilka nu buro frukt för första gången. På hvart och ett af dem räknades 28 à 35 äpplen, stora som en knuten hand. Aldrig hade vi skådat en sådan skörd. — »Direktörn bör blifva rik snart nog,» yttrade en af sällskapet. — »Åhja, kanske till slutet, men ännu äro omkostnaderna stora,» blef svaret. Vi fördes till de präktiga växthusen, med en fasad af 350 fot. Ny förväning! — Hur blomstrade och doftade ej allt härinom. Man måste vara botanist för att kunna namngifva alla de olika slag af sydfrukt, blom-

mor och prydnadsväxter, som här frodades. En art ormbunkar af synnerlig skönhet väckte särskild uppmärksamhet. »Se här,» sade direktören och pekade på en rosenkast, »från denna, som är 40 fot lång, har jag i år sålt 7,000 rosor.» — Sådana siffror tala. Men så äro ock här nedlagda kapital, som ingen anar.

Marmelad-inkokning påbörjades vid Norrviken under förra vintern, och en ciderfabrik är under anläggning för att kunna tillgodogöra fallfrukt och osäljbara partier. Såväl frukt som blommor afyttras för det mesta i Göteborg och Kristiania, men gå äfven till Stockholm.

Då vi genomgått anläggningarna och tagit plats på en soffa, börjades vår interview.

»Tror direktörn på en framtid för den kvinnliga trädgårdsvärksamheten?»

»Ja, obetingadt! — De elever, som utgått härifrån, hafva alla erhållit anställningar eller börjat egen verksamhet med godt resultat. Men tyvärr, de duktigaste äro gifva,» sade hr Abelin med en ton, som skulle de stackars flickorna därigenom gått förlorade för mänskligheten.

»Men arbeta ej de manliga eleverna bättre och punktligare?»

»Nej, sådant är individuellt och tillhör ej könet. — En och annan fröken kommer hit i tanke att passera en sommar angenämt, och då blir det ej mycket bevänt med arbetet. Men de, som taga saken på allvar, visa sig mycket intresserade.»

»Men sky de icke de gröfre göromålen?»

»Icke alls! En och annan har gjort sin början med handskar på, men innan åtta dagar gått om, äro dessa vanligen bortkastade. Sådant reglerar sig själf. — Men en sak tål jag icke,» sade direktören och försökte se riktigt bister ut, »det är snörilif. De hindra arbetet, och sådant befäller jag alla mina elever lägga bort. Men det är så sällan jag behöver göra det.»

»Af hvad stånd äro eleverna?»

»Blandadt. Jag önskar naturligtvis helst erhålla bildade flickor — dessa hafva de största förutsättningarna för att lyckas. Och då skolan är samskola och vi äfven hafva manliga elever, så har det sin betydelse på många sätt, att de utgå ur goda, bildade hem. Samskolan började 1891, och jag har sedan dess haft ungefär 25 kvinnliga elever, däraf under de två sista somrarna fyra allmogeflickor, för hvilka länets Hushållningssällskap erlagt afgift med 125 kr. person för ettårig sommarkurs i praktisk trädgårdsskötsel.»

På förfrågan upplyste direktör A. vidare, att elevernas intagningsålder ej får vara under 17 år. Lärotiden beräknas till minst 2 år. Undervisningsämnen äro: tyska, botanik, praktisk och teoretisk trädgårdsskötsel, teckning och bokföring. Betalning erlägges med 550 kronor pr år för 11 månaders vistelse på platsen, häri inbegripet omkostnader för undervisning, mat och logis. Vi kunde ej återhålla en anmärkning, att denna afgift syntes väl liten. »Ja, det är den visst,» sade direktören, »synnerligast då man besinnar, huru mycket som hvarje år förstöres genom elevernas okunnighet och äfven någon gång vårdslöshet. Men jag har börjat detta företag af intresse för saken och vill hålla ut så länge som möjligt. Den ekonomiska förlusten har dock varit årlig, hvilket kan styrkas genom noggrann bokföring.»

Eleverna hafva hittills fått komma när

som helst under årets lopp, men till vinnande af större likformighet i undervisningen ärnade direktör A. hädanefter bestämma den 15 januari såsom terminens början.

»Men har ni något att göra om vintern?»

»Jojomän! Då räcker aldrig dagen till för det myckna, som skall uträttas.»

Växthuset kräfvade då mycket arbete, redskap och annat skall iordningställas. Hvar och en af eleverna är då i sin tur under 14 dagar s. k. »turman», det vill säga har vakten öfver allt sig anförtrodd. Turmanen är den siste, som får lägga sig och avslutar dagen med att elda i växthuset. —

»Och ni kan tro, att de sofva godt efter sitt dagsverke,» tillade direktören. »Gå världen rundt, och ni skall ej bland arbetande kvinnor finna några med briljantare lynne, bättre aptit och lugnare sömn.»

Detta är något för stackars nervösa stadsbarn att tänka på. Mången, som nu förtvinar öfver instängd kammrararbete, gjorde bättre uti att utbyta detta mot muskelansträngning och friluftslif.

Vi skildes från Norrviken med sympatiskt intryck. Den insikt och synbara kärlek till saken, som där talade ur hvarje arrangement, måste hos åskådaren väcka en liflig önskan för skolans vidare framgång.

Dock kan man ej undertrycka den öfvertygelsen, att staten här borde träda understödjande emellan för att befördra en så nyttig gren af kvinnlig verksamhet. Några hundra kronor till uppehållande af en lärareplats eller utdelade i form af stipendier till utexaminerade elever, skulle betydligt främja saken. Måne ej kvinnliga elever också skulle kunna mottagas vid öfriga trädgårdsskolor i riket? En läroanstalt, förlagd i närheten af Stockholm, skulle samla många lärjungar. Lättheten att där erhålla ett hem med inackordering utgjorde ett plus till förmån för den senare platsen. Ty säga hvad man vill — en lärare, hur förträfflig han än må vara, kan ej ensam utfylla kallet vid en kvinnlig skola, och det var ej utan, att man till och med på Norrviken med en suck måste erinra sig Swanleys »Lady Superintendent». Aug.

Änkesorg.

Skiss för Idun af Nonny Lundberg.

Lektor Hjalmar Klaus var död. Hjärnblödning sade läkarne — öfveransträngning konstaterade några af familjens umgängesvännar och tillade tämligen omildt: »Nåja, med en sådan hustru — besynnerligt att han inte strukit med långt förut.»

Hade fru Beate Klaus händelsevis fått höra detta, skulle hon ha lett sitt ljuvaste kvinnliga småleende och citerat något af sin affidne mans ofta upprepade påståenden, att hans hustru var den ömmaste och mest hängifna kvinna i världen, att hon dessutom förenade ett fint och utveckladt skönhetsinne med ett i sann mening humant hjärtelag.

Detta hade verkligen varit lektorns mening och på den både lefde och — dog han.

Och nu hvilade han på sin lit de parade inne i biblioteket, det stora magnifikt inredda rummet, som fru Beate för stämningens skull oftast benämnde studiekammaren. Midt på golfvet stod den massiva ekkistan på en blomsterhöjd katafalk, och mellan de höga cykaspalmerna och de tunga konstväfda gardinerna föll solljuset in, dämpadt och diskret — alldeles som stämningen, kräfde.

Stämningen ja! Det var fru Beates käraste ord. Och hennes rikaste med. Det rymde helt enkelt hela hennes lifs innehåll. Stämning hade hon skapat kärinne, medan Hjalmar lefde. Och stämning skulle det vara här efter hans död

Hon hade själf arrangerat biblioteket till likrum. Vid den dödes hjärta hade hon lagt några kvistar liljekonvaljer — det var en fin och vacker tanke. Och kring katafalken hade hon med egen hand ordnat bladväxterna och anbringat de väldiga bronskandelabrarna på den enda plats, där de verkligen passade att stå. Ja, hon vistades så ofta och så länge inne hos den döde, att släktingarne voro betänkta på att med mildt våld försöka få henne att slita sig därifrån och i någon mån söka betvinga sin djupa sorg.

Aldrig hade emellertid fru Beate varit så till sin fördel som vid denna tid. Det nervösa draget kring munnen hade lösts upp i ett sorgbundet och oändligt hjärtevinnande leende, och ögonen hade fått ett själfullt, inåtvärdt uttryck. Med ett ösökt och blidt behag rörde hon sig tyst och stilla öfver de mjuka mattorna i sitt välordnade hem. Smidigt slöt sig det mjuka yllet kring hennes gestalt, hvilken trots de fyrtioåtta åren bibehållit all sin ungdomliga elegans. Och krusfloret förhöjde märkbart hyns hvithet och ögonens glans.

Det var begrafningsdagens morgon. Fru Beate hade af en händelse kommit att slå sig ned vid sin mans skrifbord och bläddrade mekaniskt bland papperen, som ännu lågo kringströdda öfver det samma.

Hon tänkte. Men det var inga klara tankar. Och framför allt inga sanna tankar.

Vid detta skrifbord har min älskade Hjalmar arbetat ihjäl sig — ack nej, sådan såg icke tanken ut. Hon tänkte visserligen, att här hade han suttit bra ofta och många gånger till långt inpå nätterna, men hon tänkte också, att hit hade hon själf kommit många gånger och kysst honom på pannan och bedt honom icke arbeta för mycket. Fastän det måste han ju, stackars Hjalmar, måste för att de skulle kunna reda sig. En lektors lön är inte stor, och för att de skulle kunna bereda sina barn en passande och solid uppfostran — sonen låg i Upsala (det var visst det enda han gjorde), och dottern vistades i pension i Schweiz — måste Hjalmar skaffa sig extra inkomster såsom privatlektioner, uträkningar för lifförsäkringsbolag och industriella företag samt journalistisk verksamhet.

Det var ett ständigt jäktande och ett nervutslitande arbete.

En gång hade han beklagat sig för sin hustru — det mindes hon inte nu — och sagt henne, huru tungt han kände det att icke få ägna sig åt sin vetenskap och följa med den nyaste tidens rön på detta område. Men då hade fru Beate sett på honom med ett par stora, medlidssamma ögon — och sedan genom några inflytelsrika relationer skaffat honom ett par timmars extra arbete till om dagen.

Lektorn ville inte förebrå sin fru.

Beate var nu en gång för alla en sådan där ytterst finkänslig kvinna med ett äkta konstnärstemperament. Och sådana kunna en gång för alla inte existera utan byråar i roccoco, målningar i renässans, kronor i empire, gobeliner i Louis seize och väfnader i allmogestil. De måste ha palmer och lefvande blommor, statyetter och akvareller och pasteller — och dyrbarast af allt en umgängeskrets, som går i stil med det hela.

Fru Beate skulle ha lidit obeskrifligt af att i sin salong behöfva taga emot en gäst, som inte, om så behöfdes, kunde inleda en konversation med några kännareord om henns lilla krona i äkta empire eller som varit i stånd att taga den lilla sèvreservisen på étagern för ostindiskt porslin.

I hennes hem skulle det råda en stämning af konstnärlighet, af raffinemang i samtalsämnen, toaletter och umgängesvanor.

Men sådant kostar pengar. Och härvidlag blef det i själfva verket pengar eller — lifvet.

Allt detta tänkte säkerligen icke fru Beate, där hon satt och ögnade i sin makes papper. Hyvad var det? Ett kuvert med bolaget Nores namnstämpel. Jo, det var brutet. Hjalmar hade brutit det. Bolaget Nore — ja, där var Hjalmar försäkrad för femtiotusen kronor. Det var dryga premier att betala för hvar halvår. Utan att tänka på det hade fru Beate tagit fram brefvet, som låg uti det uppbrutna kuvertet. Och hon läste det till en början helt mekaniskt, men sedan med nästan feberaktigt intresse. Det var ett anmaningsbref från Nore. Lektor Klaus hade inte betalt in premien i rätt tid. Och respitmånaden skulle utgå den 7 mars. Brefvet var dateradt den 10 februari. Och i dag var det den 15 mars. Hade Hjalmar betalt in premien ordentligt? Hur kunde han också skjuta upp något sådant? Visste han inte, att hon efter hans död var så godt som uteslutande hänvisad till dessa fattiga fem-

tiotusen? Det var ju inte mycket, men det var ju alltid så pass, att hon inte direkt behöfde lida nöd. Den Hjalmar, den Hjalmar! Och hon, som hade varit en sådan öm maka och gjort hemmet så angenämt för honom! Ja, ty det visste hon med sig själf, att hon hade gjort, och det var hon glad åt nu, då han var borta. Och så utan vidare bli ställd på bar backe! Det var upprörande, otacksamt och illa gjort af Hjalmar. Ty naturligtvis hade han inte hunnit att betala in premien. Han dog ju så knall och fall. Fru Beate kände sig så gränslöst bitter, och hon passerade förbi den dödes kista, utan att ens kasta en blick ditåt.

I dörren mötte hon de två karlarna, som kommo för att spika till locket. Hon gick raskt förbi dem, utan att vända sig om.

Detta var slutet på ett äktenskap, som världen och kontrahenterna själfva kallat ett lyckligt äktenskap. Huru högt hade icke lektorn beundrat sin eleganta, skönhetsälskande hustru, och med hvilken timid, ungdomlig kärlek hade han inte sökt att uppfylla alla hennes önsksningar! Och hon hade lämnat honom i fred åt hans arbete. För henne var skönheten allt — skönheten i lifvet och i konsten. Inga disharmonier, intet själens ångestrop eller jubelskri; en stilla, melodios, doftande atmosfär, det var hvad hon behöfde. Och detta var slutet! — — —

I salongen hade redan begrafningsgästerna börjat samlas. Med utsökt vänlighet och takt hälsade fru Beate dem alla välkomna. Men hennes ögon sökte någon särskild bland dem. Det var svåger Erik, som var kassör i Nore. Hon måste tala vid honom. Hon måste ha visshet. Hon hade visserligen en stark förnimmelse af att stunden var illa vald och att hon stod i begrepp att blotta sig för svågern, hvars ögon alltid sett så skarpt och kritiskt på henne. Men hon kunde inte tåga.

»Svåger Erik,» sade hon brådskande, »jag har något viktigt att tala med dig om.»

Kassör Klaus bjöd sin svågerns armen och de följdes åt in i fru Beates budoar.

»Vet du om Hjalmar betalat den sista premien?» frågade hon med tillkämpadt lugn.

»Hvarför frågar du det?»

»Därför att jag bland hans papper hittat ett anmaningsbref från Nore. Respitmånaden gick ut den sjunde.»

Kassör Klaus gaf sin svågerns en underlig blick. Och han dröjde med svaret.

Ja, nu förstod fru Beate allt. Hon bröt ut i en ström af tårar. Var det inte det hon kunnat tro? Att ha hjärta att ställa henne så på bar backe! De männen, de männen — egoister äro de, ingenting annat än råa, känslolösa egoister. Och Hjalmar, som så väl visste, hur klen han var. Doktorn hade ju sagt honom, att hon hvilken dag som helst kunde bli änka.

»Kände du också till läkarnes dom?»

»Om jag kände den? Professor Rabén sade själf åt mig, att Hjalmar inte kunde lefva länge.»

»Och att han inte tålde vid att arbeta så mycket?»

»Det med. Men det måste han ju — Erik, det vet du ju. Barnen och hushållet och Hjalmars starka plikt-känsla.»

»Kände du aldrig såsom en stark bindande plikt att hindra honom från att arbeta ihjäl sig?»

»Jag kände så varmt för honom och försökte verkligen...»

»Att skaffa honom mera arbete, ja! Och sedan göra af med förtjänsterna. Men klokheten borde åtminstone ha manat dig att hushålla med hans krafter. I stället har du varit den lilla blodtörstiga skönhetsvampyr, som satt sig på sitt offers bröst och aldrig, aldrig skänkt nåd. Det vet du inte själf — och det är din enda ursäkt. Fy, sådan humbug!»

Kassören var blek af harm. Men fru Beate skiftade inte färg. En sådan tarflig människa, tänkte hon. Hvad förstår en sådan där medelmättig, kalkborgerlig varelse af de utvaldes behof och lifsvillkor. Det vore ovärdigt en tänkande kvinna att bli ond på en sådan stackare. Han var egentligen mera att beklaga. Därför förblef fru Beate lugn.

»Vet du, om min man betalt in den sista premien?» frågade hon torrt.

I detta ögonblick skulle han önskat, att han kunnat svara henne nej. Det skulle ha varit så rättvist, att denna lilla lata, egoistiska varelse hade fått arbeta för sitt dagliga bröd, arbeta under oro och bekymmer — hon som låtit sin egen make slita ut sig under årslånga ansträngningar. Men nu måste han säga, som saken förhöll sig.

»Några dagar före sin död kom Hjalmar upp

till mig och bad mig försträcka honom de penningar han behöfde till premiens inbetalande. Han hade fått oväntade utgifter och kunde inte.»

Fru Beate reste sig häftigt.

»Och du — kom det andlöst.»

»Jag hjälpte honom naturligtvis.»

Hon var räddad! Hon var räddad! Hon hade velat gråta af glädje. Hon tryckte sin svågerns hand med en förtjusande och ödmjuk åtbörd. Hon kände sig så vek och försonlig till sinnes. Det föreföll henne ett ögonblick, som om Tolstoys stora, försonande allkärlek uppfyllt hennes själ.

Det var några tunga och mörka timmar, som följde efter hennes återkomst från kyrkogården. Nu först kände hon riktigt, hur innerligt hon hållit af sin make, sin kära, älskade Hjalmar. Och hon trodde uppriktigt och utan hyckleri, att tomrummet efter honom aldrig skulle kunna fyllas. Hon sörjde.

Men när klockan slog sju och hennes närmaste kvinnliga vänner, fruarna Anna och Ida Kalén, gifta med hvar sin bror, vetenskapsmän inom hennes afidne Hjalmar's fack, mjukt och stilla togo henne i sin famn och lade hennes kära hufvud mot sina axlar och ströko det glänsande »rara» håret och slogo sig ned bredvid henne i den lilla soffan i budoaren — då kände fru Beate, som om hon åter blef sig själf. Och då tände hon två ljus i sin lilla krona i äkta empire, satte den röda sidenskärmnen på skrifbordslampan och tände ljusen på étagären — de där ljusen som lyste så vackert genom två förgyllda fjarilar med röda, gröna och gula stenar på vingarne.

Och så satte hon sig åter ner i soffan mellan sina båda väninnor. Och så talade hon om för dem, diskret och pietetsfullt, att hennes älskade Hjalmar hade älskat henne så öfver allting annat i världen att han efterlämnat åt henne en lifförsäkring på femtiotusen kronor.

Och när téet var drucket och vännerna gått, släcktes ljusen efterhand däruppe i soorgehuset. Och fru Beate Klaus sof i sin nyköpta änkesäng i roccoco eller empire eller något annat en sömn, som var, jag vet inte riktigt i hvilken slags stil.

Med anledning af doktor Karolina Widerströms uppsats

i n:r 3 ha åtskilliga skrivelser ingått till redaktionen, klandrande vår åtgärd att öppna Iduns spalter för en utredning i ett så ömtåligt ämne. Vi kunna väl både förstå och respektera de känslor, som i dessa bref tagit sig uttryck, så mycket mer, som vi själfva länge stodo tvekande inför denna artikel och först efter inhämtande af flere högtbildade och finkänsliga kvinnors åsikt beslöto oss för dess införande.

Vi utgingo därvid från den synpunkten, att spridandet bland vida kretsar af dessa makt-påliggande lärdomar, för hvilka vår förnämsta kvinnliga läkarauktoritet öppet ställde sig inne, ägde en så stor vikt, att det var vår journalistiska plikt att för detta fall underordna äfven ganska ömmande hänsyn.

Idun har satt till sin hufvudsakliga uppgift att i mån af sina krafter vara de andligen mognade kvinnorna i svenska hem en praktisk rådgifvare och hjälp, och skulle vi därvid beständigt nödgas taga afseende äfven till dessa hems *minderåriga* publik, vore fara värdt, att vår ämneskrets på ett icke gagnande sätt inskränktes.

Emellertid ha äfven talrika erkännanden kommit oss tillhanda för samma vårt åtgörande. Det blir ju ytterst en känslosak af så individuel art att här afgöra, om vi handlat rätt

eller icke, att vi minst af alla själfve vilja falla den slutliga domen.

Uppriktig är dock vår ledsnad, att vi, äfven i det bästa syfte, sårat mångens känslor, och vi kunna till de upprördas lugnande meddela, att de ännu återstående uppsatserna i serien »Iduns läkarartiklar» komma att röra sig på områden, som i detta afseende ej ge någon anledning till betänkligheter.

Red. af Idun.

Hvarandras lycka.

Han önskade henne lycka på födelsedagen. Hvilken ironi! Det är ju *han* och ingen annan, som har hela hennes lycka i sin hand. Hur har han ej pinat henne med sin tystnad och ändock låtit henne hoppas. Hvilken grym lek. Huru många heta tårar har det ej kostat, och huru många tysta kval. Huru länge skall hon vänta på det frigörande, förlösende ordet? När skall han ändtligen lösa hvad han bundit? Kanske då det är för sent.

Det kom mig att tänka, att vi litet hvar hafva hvarandras lycka i våra händer. Vi skola ej alltid tro, att lyckan består i ett oförmodadt arf, i penningevinst eller i ett rikt giftermål m. m. Det är sällan sådant för verklig lycka med sig.

Må vi besinna, att vi helt visst draga olycka öfver vår omgivning genom slöseri, dryckenskap, slarf, vinningslystnad, trolöshet, skvaller, förtal, egoism, småsinne, afund, ofördragsamhet, osannfärdighet och hvad allt dessa styggelser heta, för hvilka vi så ofta äro utsatta och för hvilka vi själfva, tanklöst nog, utsätta andra. Låtom oss hvar och en i sin stad besinna detta och försöka förstå och känna det nästan som en gudakraft inom oss, denna gåfva att kunna sprida lycka bland våra medmänniskor. Låtom oss dagligen och stundligen arbeta därpå och därigenom i viss grad bereda andra och oss själfva den lycka, hvarefter vi alla längta, och som ej är så fjärran, som vi tro.

Jag tackar honom, hvilken tillönskade lycka, men ej förstod, att han hade den i sin egen hand, ty han kom mig att tänka på, hvilken *makt att gifva* hvar och en äger i det fallet.

Broder Edmund.

Kvinnobanor.

Som en komplettering till sitt föredrag om »Missbrukad kvinnokraft» — af hvilket vi i förra numret meddelade ett utförligare profstycke — höll fröken *Ellen Key* här om aftonen en andra föreläsning »Om naturliga arbetsområden för kvinnan», denna gång inom »Sällskapet för ett naturenligt lefnadsätt» och inför en högsligen intresserad publik, som dock till mer än olidlig trängsel fyllde den alltför knappa lokalen.

Som föreläsarinnan redan i sitt första föredrag betonade, anser hon *moderligheten* vara den kvinnliga naturens kärna och egenomligaste väsen. Det är därför och föredraget de krafter, som stå i förbindelse med denna moderlighet, kvinnorna böra söka utveckla och finna användning för vid valet

af lefnadsbanor. De ha redan kommit till användning i lärarinnans, den kvinnliga läkarens, sjuksköterskans och gymnastens kall.

Föreläsarinnan önskade emellertid särskildt hänvisa på ett område, som i sig förenar något af alla dessa kall; nämligen *den bildade barnsköterskans*. Mödrarna äro ofta upptagna af andra göromål; deras sociala ställning hindrar dem stundom att ägna sina krafter åt barnens vård och uppfostran, för att ej tala om de fall, där bestämd lust för andlig produktion eller bestämd oförmåga till uppfostringskallet träda hindrande emellan. Särskildt ur den så ofta missbrukade fosterlandskärlekens synpunkt borde man ifrå för utbildandet af *svenska* barnuppfostrarinnor och de utländska »bonnernas» afskaffande. De första djupa fosterländska intrycken, allt skönt och stort i vårt lands saga och sång, minnen och modersmål kan ej en utländsk kvinna bibringa de svenska barnen.

Den bildade barnsköterskan kommer nog i synnerhet att behövas på landet, men hon bör utbildas i städerna. Dessa bildningsanstalter få ej vara några slags nya seminarier med inträdesexamina och lexplugg. Man kunde tänka sig saken så, att en kvinnlig läkare öppnade en klinik för barnsjukdomar, denna ställdes i samband med en småbarnsskola och en barnkrubba; i dessa tre med hvarandra förbundna institutioner skulle den unga kvinnan finna tillräckligt material för studier i barnens vård och handledning. Detta vore mycket nyttigare för våra unga flickor än den »olycksaliga» studentexamen. Och för blifvande mödrar blefve det ett rikligt lönande arbetsområde.

Ett annat arbetsområde, där kvinnan kan göra afsevärda insatser, är *arkitektens*. Arkitekturen är visserligen den vanligaste af alla konster; några nya stilar eller monumentala storverk komme kanske kvinnan aldrig att skapa, men genom sin kvinnliga hänsyn till hemmets kraf på anordning och trefnad kunde hon lämna mannen värdefullt biträde i rumsdisposition, praktiska och ändamålsenliga förbättringar med afseende å våningens inredning m. m. Kanske skulle då i framtiden marmortrapporna bli färre, men badrummen flere, panelningar och dekorationer ersättas af barnkamare, rika på sol och ljus.

Ett tredje för kvinnan naturligt arbetsfält är slutligen det, på hvilket hon en gång i vår historia — i storhetstiden — visat sig så duglig, nämligen *landtbruket*. Detta är nu i sin helhet visserligen ett ytterst kompliceradt och bekymmersamt yrke, men det finnes detaljer däri, som synnerligen lämpa sig för kvinnans arbetsförmåga, såsom trädgårdsskötsel, eventuellt i förbindelse med bigård, hushållsskola, konvalescenthem m. m.

Oftan anförda förslag till för kvinnorna naturliga arbetsområden skulle kunna mångfaldigas, men dessa ansåg fröken Key vara de mest närliggande. De ha det gemensamt, att de ej kunna öka de artificiella behofven, utan vore verkliga arbetsinsatser på familjens område.

Den gifta kvinnan bör så vidt möjligt afstå från att söka fylla en arbetsuppgift utåt. Att ekonomiskt och sanitärt sköta sitt hus, att fysiskt och psykiskt vårda sina barn och med ett ord göra hvarje moment i hemmets tillvaro så ljust, så varmt som möjligt — *det* kräver för visso alla en kvinnas själs- och hjärtekrafter!

Nervösa "trummare".

För Idun af dr. *Hugo Toll*.

Hvilken har icke dagligen haft tillfälle att förargas öfver, hur en eller annan af hans omgivning eller de som tillfälligtvis besöka honom, ideligen trumma med fingrarna eller nervöst hacka och leka med den första, bästa småsak de få tag i på ens skrifbord? Och hvilken är — själf alldeles fri från samma ovana? En för andra odrägligt retsam ovana är det, men det är mer än så, det är bevis på en *andlig svaghet* hos trummaren själf och för honom direkt skadligt i afseenden jag här ber att få påpeka.

Jag vill icke vara vidlyftig om det första, hur odrägligt det är att höra och se. Det känna vi alla. Kanske ligger det i vårt blod sedan krigets gamla dagar, att vi med eller mot vår vilja lyssna till trummad takt. En nervös fingertrumning slår dock sällan takten till vår egen tankegång eller våra egna känslor, äfven om vi själfva äro mer eller mindre nervösa. Och sålunda tvingas vi in i en annan takt, hvarvid disharmoniska slitningar uppkomma. Det ginge väl an och vore rent af godt, om trumningen dock sålunda satte oss i harmoni med den andre. Men det är just tvärtom. Ty huru karaktäristisk en nervös och tanklös trumning än kan vara för personen i fråga, slår den långt ifrån takten till dennes egna tankar. Lika plågsamt tilldragande som trumningen är för den, som hör den, lika omedveten är den för trummaren själf.

Med trumning menar jag här alla *ändamålslösa*, halft eller helt omedvetna rörelser. Den ene trummar med knogarne, den andre vispar med tummarne, en tredje leker alltid med en brödbit, en sked eller en kork vid bordet, en fjärde med tofsarne på den divan han sitter i, en femte med sina mustascher o. s. v., o. s. v. Mest intensivt sker detta å ena sidan, ju tanklösare man i allmänhet eller för tillfället är, och å den andra, ju mer man är upptagen af något ovanligt, t. ex. då en person konsulterar en läkare. I båda fallen visar det en betänklig brist på kontroll öfver eget *iag*, således ett bevis på andlig svaghet. Ju mindre vi lärt att kontrollera och behärska oss själfva, i samma mån misslyckas vi att behärska andra, till godt eller ondt.

Men det är icke blott bevis på andlig svaghet, det leder därtill. Hur mycken muskelkraft sinar icke, materielt taget, bort genom alla dessa ändamålslösa rörelser! Och hur mycken andlig energi puffar icke som utsläppt ånga upp i luften genom dessa trumningar! Gif akt på en person, som sitter för sig själf, tanklöst trummande. Fingrarna röra sig en stund i olika takter, först tveksamt och tyst, sedan allt bestämdare och raskare, så en bullersam final och till sist ett beslutsamt slag. Man får intrycket af att ett problem med vända blifvit löst och att ett stort beslut mognat. Hvad blef det af det? Puff!

Fysiologien lär, att ett kraftigt, ej för långvarigt arbete, omväxlande med fullständig hvila, är bäst ägnadt att utbilda våra musklers kraft och styrka. I enlighet därmed blir också en gymnast med en eller par timmars dagliga muskelöfningar vanligen långt starkare och muskulösare än kroppsarbetare, som utföra ett ibland hårdt, ibland obetydligt muskelarbete, 10—12 timmar dagligen. Det ideliga upprepadet hindrar kraft att samla sig.

»Samlad kraft» är just vår styrka. Sällan väcker någon mer vårt förtroende, vår sympati och beundran, än den, som ger intrycket af lugn och samlad kraft, den som hvilar i sig själf. Och då han sedan säger eller gör något, har detta en oändligt mycket större kraft och betydelse än hvad den nervöse trummaren kan producera.

Jag har roat mig med att observera personer i detta afseende, och utan undantag har jag funnit, att män eller kvinnor, som kommit att spela en något framstående roll i lifvet, aldrig varit »trummare». Gif akt på sådana och man finner, att de alla äro

folk, som ge intryck af lugn, medveten, själfkontrollerad hvila.

För ett oförvilladt begrepp äro också skönhet och harmoni identiska. Ingen är skön, utan att vara mer eller mindre harmonisk, hon må nu vara lugn som en spegelsjö eller gratiöst yr som en kattunge. Och den, som i öfrigt kunde vara skön, blir oskön och fränstötande, t. ex. genom nervösa, fula, ändamålslösa rörelser. Dessa fångsla nämligen så uppmärksamheten, att man blott ser dem och icke det andra, som möjligen är lugnt, harmoniskt och gratiöst. Men än aldrig såg jag en gratiös fingertrumning. De bildade amerikanskorna, som äro mycket angelägna om sin skönhet, både ansiktets, figurens och händernas, betona alltid vikten af periodisk hvila för handen. Och från denna synpunkt fördöma de strängt den europeiska kvinnoseden att ständigt virka och vicka med fingrarna öfver ett handarbete. I sällskap ser man också deras händer behagligt och skönt hvila i deras knä. Jag tviflar icke på, att detta är en af de bidragande orsakerna till deras höga intelligens. Denna dunstar icke bort i luften eller sinar ut i onyttigt och, allt för ofta, oskönt krimskrams. Samlad kraft! Åtminstone får man så lätt smisk på egna fingrar, om man kommer med en platthet till en amerikanska.

Jag nämnde kattungen. Hans rörelser äro icke ändamålslösa, aldrig nervösa och heller aldrig osköna. Likaså med alla andra djur. En stor del af djurens skönhet beror tydligen på deras lugna inre harmoni. En hund trummar icke med tasserna, då han hvilar. Icke ens ett litet barn (där det animala ännu är förhärskande) irriterar oss med sina omedvetna rörelser. Hvarför? Tänk själf! Det är endast *människans* privilegium att missbruka sin kraft på ifrågavarande sätt. I naturen är allt omedvetet, tycks åtminstone vara så. Men likväl flyter allt därstädes lugnt och regelrätt inom sina gifna bräddar. För människan tyckes utvecklingens lag vara, att vi skola komma ifrån detta omedvetna och arbeta oss fram till själfmedvetenhet i allt hvad vi göra och i hela vårt lif. Sålunda tyckes det, som om vi blifvit beröfvade den ena instinkten och naturliga färdigheten efter den andra, blott för att mödosamt och småningom tvingas att ersätta dessa med medveten och konstgjord förmåga. Därvid sker det *i stort sedt* alltid, att vi slutligen stiga högre och komma längre. (Simning — båtbygge t. ex.) Men under det vi nu passera detta mellanstadium, å ena sidan beröfvade den animala instinkten, å den andra icke ännu framkomna till den högre medvetna förnuftiga ändamålsenligheten, äro mänskligheten och individen »fria» — som en spån på hafvet. Att lagbinda denna frihet i ändamålsenliga banor är själfuppföstrans lika mycket som alla skolors mål.

Medvetenhet således! Medveten kontroll, först öfver oss själfva, sedan öfver naturen! Endast medvetna handlingar, aldrig slöseri med vår kraft, materiel eller andlig! Vill någon följa med och kanske därtill befordra utvecklingen, vara med bland dem, som »kontrollera» i lifvet, så öfve hon sig till en början med att kontrollera sina egna små fingrar. Det är ej så lätt. Sedan komma större uppgifter.

Med detta nummer

skulle rätteligen — i utbyte mot det sedvanliga romanarket — ha följt nummer ett af den serie konstnärliga planscher, hvilka vi i år engång i månaden utlofvat åt vår läsekrets. Tyvärr befanns dock, vid verkställda proftryck, att det tjockare papper, som särskildt beställts och levererats för detta ändamål, icke motsvarade de fordringar, vi ansågo oss böra ställa på detsamma.

Då vi emellertid äro angelägna att i dessa planscher kunna erbjuda det bästa möjliga, ha vi nu ofördröjligen gått i författning om fabricerandet af ett nytt och lämpligare plansch-papper. Under loppet af februari skola därefter de båda första månadsplanschererna *samtidigt* komma våra prenumeranter tillhanda. Med dagens nummer följer i dess ställe, som vanligt, ett romanark — och blir således för våra läsarinnsors del den enda följden af det ofrivilliga dröjsmålet förmånen af ett extra sådant.

—*—

Namnsdagslista för 1896.

Februari.

1. L. Disa.	16. S. Juliana, Julia.
2. S. Styrbjörn, Björn.	17. M. Alexandra.
3. M. Vanda.	18. T. Boo, Bo.
4. T. Ansgar.	19. O. Ada.
5. O. Agata.	20. T. Tord.
6. T. Dorotea, Dora,
Tea, Dolly.	21. F. Gottfrid.
7. F. Rikard.	22. L. Göta.
8. L. Agda.	23. S. Iduna, Idun.
	24. M. Blanche.
9. S. Nina.	25. T. Mattias, Matts.
10. M. Eugenia, Eugenie.	26. O. Rolf.
11. T. Olivia, Livia.	27. T. Magnhild.
12. O. Laura, Lalla.	28. F. Leander.
13. T. Edit	29. L. Maria, Mia, Maja,
Majken.
14. F. Valentin.	
15. L. Sigfrid.	

—*—

Död i glöd.

Af is en blomma
på rutan var,
då sände solen
en stråle klar,

som, varm af kärlek,
till blomman gick
och henne kysste
ett ögonblick.

Hon glänste till en
sekund och brann.
Men snart af kyssen
förtärd hon svann.

Jag tänkte: Blomma,
hur ljuf din död,
att snabbt försmälta
i känslors glöd!

Jag tänkte: Finge
min lott så bli,
en kyss i flammor —
och allt förbi! —

En kyss af allt, som
jag ädlast fann;
som skönast, renast
min kärlek vann.

Edu. Hammarstedt.

—*—

Ur notisboken.

Kvinnorna och den stundande Stockholmsutställningen. Inom tvänne af utställningens utskott hafva nu utsetts kvinnliga ledamöter. Så är förhållandet med Husslöjdutskottet, som bland sina medlemmar räknar fruarna *Elisa Odelberg, J. Petrelli* och *T. Grafström* och fröken *Sofie Gisberg* samt Undervisnings- och Hygienutskottet, som upptager fröknarna *Hilda Caselli, Ellen Fries, Hulda Lundin, Emelie Wirgin* och doktor *Carolina Widerström*.

Till föreståndarinnan vid Ateneum för flickor i Stockholm har kallats fröken *Anna Danielsson*. Hon har sedan 1890 förestått elementarläroverket för flickor i Kristinehamn, tjänstgjorde dessförinnan som lärarinna vid statens normalskola för flickor och skall tillträda platsen vid Ateneum den 1 nästkommande juli.

Tidigt skördad. Föreståndarinnan för Tysta skolan, den allbekanta uppfostrings- och undervisningsanstalten för döfstumma barn i hufvudstaden, fröken *Anna Hartman*, afled efter längre tids obotlig sjukdom, lungrot, den 26 d.s i en ålder af omkring 30 år, sörjd och djupt saknad af såväl tacksamma elever som af skolans direktion, hvars fulla förtroende den nu bortgångna städe innehafte. Den hänsofna lämnar efter sig det bästa minne som kärleksfull lärarinna. Idun torde närmare återkomma till den förtjänta kvinnans lifsgärning.

»**En författarinna af blått blod**» har åter framträd, skrifver Berliner Tageblatt. Det är en prinsessa Karadja, och hennes pennas alster är en tragedi, kallad »Victori». Originalen är skrifvet på engelska. Hofteaterdirektör Oscar Benda i Gotha håller för närvarande på med att öfversätta och bearbeta stycket för tyska skådeplatsen. »Seger» skall vara ett rätt skickligt gjordt och verkningsfullt äktenskapsdrama. Så långt den anförda tidningen. Som bekant har prinsessan Karadja (L. O. Smiths dotter) förut uppträdd som författarinna på franska med en volym aforismer, som mottogos ganska välvilligt af den franska kritiken. Det vittnar om en icke vanlig språktalang att sålunda med framgång kunna uppträda som originalskriftställarinna på två främmande språk.

Teater och musik.

Kungl. operan gaf i lördags sin *andra symfonikonserter* för säsongen under förste hofkapellmästaren *Nordqvists* dirigentskap och inför en fulltalig publik. Utan all gensägelse utgjorde programmets klassiska del äfven dess värdefullaste: sådana djupt skönhetsmättade verk som *Haydns* Ess-dur och *Beethovens* D-dur-symfonier kunna aldrig för ofta framföras. De finga ock båda en högst värdad och stiltrogen tolkning, och publikens förtjusning var omisskännelig.

Äfven programmets tvänne modernare nyheter hade emellertid sitt intresse. *J. Dentes* konsert för violin och orkester verkade kanske något tröttande genom sitt långgrandiga passageverk, men vittnade om solid musiklärdom och kunde äfven framvisa ställen af verklig skönhet, exempelvis i andantet. En helt ung elev till konsertmästar *Book*, hr *M. Ahlberg*, ådagalade i den fordrande violinstämmen en viss naiv oförskräckthet, som likväl syntes buren af allvarliga studier, hvilka böra båda godt för den unge virtuosens framtid. *Liszts* »Mefistovals» — en tämligen ytlig, men bisartt glänsande tonmålning, full af orkestrala effekter — ställde helt visst stora fordringar på orkestern, hvilka dock tillfredsställande fylldes. Den gedigna konserten var alltså i sin helhet förtjänt af erkännande.

K. Dramatiska teatern hade till festföreställningen i måndags uppsatt ett program, som från såväl publikens som kritikens sida framkallat allmän förvåning och de lifligaste gensagor. Om man undantager *Turgenjews* »Arfskiftet», som ju är ett litet intressant stycke, nog borde väl direktionen af hänsyn till de höga gästerna och den öfriga publiken känt sig manad att bjuda på något annat än en sådan obetydlighet som »Under balen» och det underhaltiga mischmaschet »Gar-

nisonslif». Det vittnar ej om god takt att vilja använda de höga gästerna från vår grannhufvudstad endast som lockbete, för att teatern må på en gång kunna kapa åt sig inkomsten för två fullsatta hus i stället för ett. Nog ledes publiken vid ett dylikt tillfälle af åstundan att få se och hylla de afhållna furstliga gästerna, men den vill ock från scenen hafva någorlunda valuta för de oskäligt höga biljettpris, den affordrats.

Apropos dessa biljettpris — hur förhåller det sig egentligen med Dramatiska teaterns biljettpriser? Om vi ej minnas orätt, tillkännagaf direktionen vid upptagandet af »Madame Sans-Gêne», att biljettpriset å parkett — med anledning af de stora kostnaderna vid uppsättningen af sagda stycke — skulle höjas till 3 kr. från kr. 2:75. Sedan dess har direktionen låtit detta pris allt fortfarande vara gällande och helt enkelt låtsats om ingenting. Och förköpspriserna? Enligt den uppgift, som af Dramatiska teatern lämnats till nu gällande adresskalender, upptager enkelt förköp en förhöjning af det vanliga biljettpriset med 50 öre och dubbelt förköp med ytterligare 50 öre. Nu däremot, sedan det ordinarie parkettpriset höjts till 3 kr., tages 4 kr. i enkelt förköp och 6 (sex) kr. i dubbelt. Om affären i konstnärligt hänseende höjdes i samma proportion, vore ju mindre att säga.

Vasateatern uppförde i tisdags för första gången *Gustaf af Geijerstams* 3-aktsdrama »Sacha», utarbetadt — enligt uppgift — efter ett till författaren anonymt insändt manuskript. »Sacha» har förut med framgång uppförts i flere landsortsstäder af ett särskildt för denna pjäs bildadt sällskap under direktör W. Rydbergs ledning. På Vasateatern skulle nu emellertid de förnämsta rollerna utföras af några bland denna scens bästa krafter, medan själfva titelrollen, den tolfåriga gossen Sacha, fortfarande skulle uppbäras af eleven *Karla Stranberg*, hvilken på Rydbergs turnén i den samma väckt en nästan »sensationell» uppmärksamhet och äfven i Stockholm tidigare gjort sig förmånligt känd sedan »lille Eyolfs» dagar. Dessa förenade omständigheter, väl ägnade att intressera, hade försatt premièrepubliken i förväntansfull spänning.

Det torde dock icke kunna döjas, att framgången i hufvudstaden helt visst ej motsvarade dessa förväntningar. Den är både dramatiskt verkningsfull och skakande, denna historia ur ett nutida olyckligt äktenskap, som författaren med stor scenisk rutin gifvit, men de upprörande scenerna verka med en *allt* för tyngande pinsamhet, synnerligast det stackars brådmogna barnets offeröde — det skuldlösa barnet, hvilket ur sin ovetenhet slungas midt in bland de onda makternas spel, mellan den förfallne drinkaren fadern, den ömt dyrkade, men vilseförda modern och dennas hänsynslöse älskare, och hvilket krossas under öfvermakten genom en själfvald, våldsam bråddöd.

Utförandet var i flere afseenden förtjänstfullt. Fru *Håkansson* som den olyckliga furstinnan Marie lade på nytt i dagen sina eminenta tragediënegenskaper. Vi ha dock understundom förr funnit rikare nyanser i hennes spel — det tycktes oss denna gång en smula uppskrufvad och monotont, hvartill emellertid helt visst rollen själf lätt ger anledning. Hr *Svennberg* som hennes tillbedjare, Ivan, spelade med öfvertygande glöd, men på samma gång med måttfullhet. Hr *Eliason* utförda den äkta mannens motbjudande uppgift med god verkan, och detsamma måste sägas om samtliga birollernas innehåfvare, särskildt fröken *Borgström*.

Och Sacha själf — den unga Karla? Om ett barn är det vanskligt att döma, hur mycket som bör tillskrivas den vällärd läxan, hur mycket ett tidigt vaknad gry, mäktigt af framtida, själfständig utveckling. Att dock sådant här föreligger, värdt att värdas, tyckes vara alldeles påtagligt.

En teaterkväll, visst icke utan sitt intresse! Men man gick därifrån, tryckt till sinnes. Man hade haft det tungt att lyfta handen till något verkligt, medryckande bifall därinne — ovillig till detsamma är nu ock recensentens penna. Åt dikten vilja vi le tillsammans, vi vilja också gärna röras; men hvarför skola vi plågas? Har icke lifvet själf nog af brutaliteter?

Herr *Sven Scholander* gaf sin andra musk- och Bellmansafton i söndags i Vetenskapsskolemiens lärosal, som var fylld till sista plats. Programmet var äfven denna gång deladt i tvänne afdelningar, af hvilka den senare uteslutande upptog Bellmansånger. I den förra afdelningen inrymdes på begäran Frödings värmlandsvisor, till hvilka soarégifvaren själf satt »melodejor». Hvarje nummer hela programmet igenom erhö-

ett i hög grad dramatiskt utförande och väckte det lifligaste bifall. Intresset för hr S:s föredragningskonst är fortfarande lika stort och allmänt, det framgår tydligt af de båda nu gifna soaréerna. En nyhet, för hvars införande säkerligen mången åhörare är hr S. tacksam, består däri, att han förut på svenska tolkar innehållet af de utländska sånger han föredrager.

Fröken *Ester Sidner* håller på att varda en af våra populäraste konsertsångerskor. Detta visade sig ock vid den konsert, hon för egen räkning i måndags gaf i Vetenskapsakademien, hvars hörsal var i det närmaste fullsatt af en särdeles intresserad och tacksam publik. Fröken S. förtjänar det ock, ty hon är en särdeles framstående sängerska, särskildt inom romansens område. Rösterna är väckande och godt utbildad samt föredraget uttrycksfullt och nobelt. Hennes utförande af t. ex. E. Sjögrens båda förträffliga romanser »I drömmen du är mig nära» samt »Og kan min hu du ej forstaa» var helt enkelt förträffligt. För dem liksom för öfriga nummer rönt konsertgivarinnan det lifligaste bifall, som föranledde bisseringar och extranummer. Utmärkt biträde lämnades af fröknarna H. Munktel, Sigris Lindberg och Alfhild Larson samt hr V. Stenhammar och en damkör under anförande af dir. E. Åkerberg.

Fru *Eva Nansen*, den utmärkte romanssångerskan från Kristiania, gifver sin andra och sista konsert härstädes i morgon lördag i Musikaliska akademiens stora sal. Till den första, som gafs i går å samma ställe, voro alla biljetter slutsålda flere dagar i förväg.

Ytterligare musikställningar. Matiné gifves om söndag i Musikaliska akademiens orgelsal af violoncellisten *Carl Bach* med biträde af flere framstående förmågor, bl. a. prof. Ivar Hallström, förste hofkapellmästaren C. Nordqvist och förste konsertmästaren L. J. Zetterqvist.

Å samma ställe konserteras instundande torsdag fröken *Valborg Aulin*, som därvid kommer att utföra flere af sina egna kompositioner.

Nunna-Sigrid.

Skiss för Idun af *Fredrik Ljung*.

I.

Har du känt någon gång i löfsprickningens första dagar, då vårvällens vemodiga stämning breder sig ut öfver nejden, hur en känsla af beklämning lägrar sig likt en tung börda öfver ditt bröst? Det är, som anade du, att alstrandet af detta gryende lif icke kan ske utan vända; men naturen lider så tyst. I födslostunden mötas en namnlös ångest och en utsäglig glädje, och därför kan du i vårdagarna känna dig så öfversvallande lycklig, på samma gång du emellanåt plågas af dyster oro. En sådan beklämning hade fått makt öfver mig, då jag sista gången mötte Nunna-Sigrid, och därför kunde jag så lifligt deltaga i hennes sorgliga öde. Hennes panna var nu fårad, och håret var grått. Hon var nu gammal, och likväl kan det sägas, att hon dött i sin egen lefnadsvår. Då begrofs hennes lycka, men så bunden var hon vid denna, att, då mullen föll däröfver, hennes ande glömde sig kvar i grafven, och ingen kunde sedan få honom upp igen. Med denna jordade lycka hade hennes ande ingått äktenskap, och därför var han död för allt annat i världen. Tiden gick icke framåt, utan stod för henne stilla. Hennes själ var som ett urverk, hvars fjäder sprungit, men som ändå bäres omkring, på det att alla skola se, att det dock är ett ur. För henne fanns icke något då, utan endast ett nu, som aldrig förändrades, och

som aldrig haft något föregående.

Jag mötte henne på landsvägen, hon gick mig helt nära, men hon såg mig icke. Hennes blickar gled förbi mig in i ett aflägsset fjärran, icke i rummet, utan i tiden, icke framåt, utan tillbaka. Om detta fjärran hafva de gamla mycket att berätta. För hvarje gång Sigris går förbi deras fönster, förföljd af de hjärtlösa barnen, som härma hennes egendomliga sång med den alltid lika tonföljden, vagga de sorgset med hufvudet och sucka: »Stackars gamla Sigris!»

Af dem, som lefde under Sigris ungdomstid, äro de flesta döda. De, som nu äro unga, kunna icke minnas henne annorlunda än hon är. Hon har alltid vandrat tyst och stilla omkring, sakta gnolande denna korta melodi, som jag så många gånger förgäfvets sökt efterhärma. Måhända var det förgäfvets, därför att den icke passade in i någon af de skalor, hvilka kunna spelas på våra instrument.

Men Sigris har dock varit ung, hon har varit lik oss andra. I de gnistrande masugnarnas och de dånande hamrarnas bygd var hon uppfödd. Under stjärnklara vinternätter satt hon mången gång och lyssnade till blåsmaskinernas hemska stönande. Det var för henne natten, som pressade fram dofva suckar af sorg öfver sitt eget mörker, och då kunde hon gripas af en utsäglig längtan efter sol och dag. Men kom hon ned till bruket och såg det tunga arbetet, såg huru det smälta tackjärnet gnistrande vältrade sig ut i formen, hörde fallets brus öfver isbelupna vattenhjul, maskinernas gnisslande, hammarslagens dunder, som kom hela marken att darra, luftens tjut, då den pressades in i härdar och ugnar, då fylldes hennes själ af beundran öfver detta storartade lif, som utvecklade sin mest underbara prakt just under vinternattens mörker. Här fanns ingen plats för det svaga och ömtåliga, här var leken bannlyst. För att lyfta de tunga järnstyckena fordrades jättekrafter, och ljudet af den egna rösten dog, innan det kom fram öfver läpparna, såvida det icke pressades fram med stormens kraft.

I denna värld, där hennes fader var herre, växte hon upp. Hennes vilja blef kraftig, hennes hjärtelag stolt, och därför såg hon under slynåren med förakt ned på de unge män, som traktade efter hennes gunst. Dessa unge män voro i hennes ögon så vekligen och svaga. Hon drömde om någonting jättelikt och oändligt kraftigt, för hvilket intet motstånd kunde gifvas, för hvilket äfven hon måste böja sig.

Det starka och oemotståndliga kom, men icke som hon drömt sig. Det var döden, som, innan hon kunde hinna att tänka därpå, ryckte bort hennes far; det var ruinen, krachen, som lika tyst som döden hade smugit sig in och nu i förfärande tydlighet visade sitt spöklika ansikte för de efterlevande. Och så måste hon flytta från det stora bruket till en liten egendom, som anhöriga räddat för ankans och barnens räkning.

Men till trakten kom en ung härads höfding, som allt från ynglingåren blifvit var icke att beundra, utan att beundras. Hans bruna ögon hade ett uttryck af kall härsklystnad. Man tyckte sig i dem kunna läsa, att han icke kunde tåla motstånd i någon

ENEROTH & Co.
Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
*** GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
— fritt från klor —

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället för bästa och renaste aska. Användningssättet alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER
(fritt från klor).

Sparar **penningar.**
— Sparar **arbete.**
— Sparar **kläder** och
— ersätter såpa eller tvål.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 nya, präparat för tandernas vård.
 Innas å de flesta apotek i parfymfabriker och hos hrt handlande. Partiförsäljning för Sverige hos Stockholm, Bendix, Josephson & C:o, 11 Regjeringsgatan

form, och detta omdöme bekräftades ännu mer af hans vana att alltid motsäga och vrida och vända på allt, som yttrades i hans omgivning, blott för nöjet att slutligen, då motparten blifvit förbryllad, få det erkännandet, att han hade rätt. Och likväl fanns hos denna härskarenatur ett stort behof af tillgifvenhet, kärlek, vänskap, sak samma hvad namn det kunde få, blott det var verklig hängifvenhet och icke endast beundran. Då han ofta och med nästan konstnärlig fulländning sjöng i någots sällskap, valde han helst sånger, där längtan och saknaden fingo sitt mest vemodiga uttryck, och när då hans blickar på samma gång bedjande och fordrande borrhade sig in i någon af de närvarande unga kvinnornas ögon, så var detta icke tjusarens konstgrepp i ändamål att besegra, utan i denna blick låg hela hans själ. Men blicken hade ingen makt att ömt lyfta och draga, den brände och tvang föremålet ned på knä.

I denne man vardt Sigrid kär. Hon märkte det på hjärtats skälfnings, då Görän nalkades; hon märkte det på lättheten att finna skäl, då det gällde att uppsöka hans sällskap, men hon ville icke tillstå det för sig själf. Att bli kär i honom, som alla beundrade, för hvilken alla unga flickor svärmade, det var ju så alldagligt! Men ju mer hon stred emot känslan, desto djupare rötter slog denna, och inom kort var hon icke ensam om hemligheten. Goda vänner började snart bry såväl henne som Görän. Hon rodnade, slog ned ögonen eller for ut i vredgade ord. Han skrattade, som om detta varit endast ett godt skämt. Han älskade henne icke, och det kunde ju icke

heller bli tal om ett giftermål dem emellan. Båda hade från barndomen vant sig vid ett lefnadssätt, som kräfde stora inkomster, men en förening mellan dem båda måste ovillkorligen medföra försakelse och umbäranden, som åtminstone han omöjlig kunde bära. Hellre då ogift, det kostade mindre!

Men ju mer han började förstå, huru djupt Sigrid älskade honom, desto allvarligare blef han, då hänsyftningar gjordes på detta förhållande. Gång efter annan pröfvade han sitt eget inre, om han dock icke älskade henne tillbaka, men han kunde aldrig gifva sina känslor för henne namn af kärlek. Hans själ värmdes af denna fåfängt dolda tillgifvenhet, och han kände aldrig någon frestelse att skryta öfver denna eröfring. Då han samtalade med henne, uttalades aldrig de ömsom gäckande, ömsom uppmuntrande ord, som vid andra tillfällen så lätt flödade från hans läppar. Vanligtvis iakttog han gent emot Sigrid en för honom mycket ovanlig vänlig artighet. Det var, som ville han på det minst sårande sättet låta henne förstå, att hon närde hoppet förgäfvades. Men hon ville icke uppfatta det så, hon kunde det icke, hon skulle hafva dött i samma ögonblick, hon förlorat hoppet. I nattens mörker, i sommardagens skimrande ljus, i hvilans drömmar och under arbetets feberaktiga id: alltid och allestädes sväfvade hans bild för hennes ögon. Hvarje hans ord, hvarje hans handling förvarades i hennes själs djup och skärskådades i ensamma stunder.

Tiden flöt hän. Alla utom hon själf började ana, att det icke skulle blifva något

af. Vännerna brydde henne icke mer, de började känna medlidande med henne, hoppas med henne, frukta å hennes vägnar. Då Görän och Sigrid råkades i något sällskap, hände det ofta, att de af någon för dem oförklarlig anledning blefvo lämnade ensamma med hvarandra. Men dessa tillfällen begagnades aldrig. Då de sålunda för något ögonblick kommo tillsamman utan vittnen, kunde Görän ofta känna sig vek. Han frestades att ingifva henne hopp och detta icke af något ädelsinnadt medlidande, utan därför att han för en stund trodde sin egen lycka sammanhänga med hennes. Och Sigrid var aldrig sen att uppfatta dessa ömma tonfall, dessa mångtydiga vinkar. Det obetydligaste ord kunde göra henne glad och lycklig för många dagar.

Men när non såg, huru tiden började fly, och hon nödgades räkna efter, huru många årsdagar af sina drömmars födelsestund hon upplefvat, då komma stunder, då oron med våld tog plats bredvid hoppet, och förtviflan höll sig redo att snart göra sig till oinskränkt härskarinnas i hennes hjärta.

Innehållsförteckning:

Adèle Almati-Rundberg. (Med porträtt.) Af H. V. — Svindlaren dotter; poem af Anna Knutson. — Kvinnliga örtagårdsmästare; af Aug. — Änkesorg; skiss för Idun af Nonny Lundberg. — Med anledning af dr Karolina Widerströms uppsats. — Hvarandras lycka; af Broder Edmund. — Kvinnoanor. — Nervösa trummare; för Idun af Hu o Toll. — Tillkännagifvande. — Namsdagslista för februari 1896. — Död i glöd; poem af Edv. Hammarstedt. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Nunna-Sigrid. Skiss för Idun af Fredrik Ljung. I. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Länk-charad.

Glädjens härold i vårt språk
 Är mitt första, jämte andra;
 Fin ibland, men när med bråk
 Han uppträder, just att klandra.
 Ofta nog han följs också
 Utaf sina bröder två.

Opålitlig alltid var
 Den mitt andra man kan kalla;
 Om du den i handen bar,
 Kunde den till marken falla,
 Och att fånga den igen,
 Fåfång möda, kära vän!

En konstnär af prima slag —
 Ibland målare en förste —
 Och hvares rykte än i dag
 Är ett bland de allra störste,
 t mitt tredje gifvit glans,
 Ty det namnet var just hans.

Nu mitt fjärde — land, ej fast,
 Under Danmarks herravälde.
 Band som ej för knycken brast,
 Hur än Karo, ilsken, skälde,
 Är mitt femte, men med ståt
 Kan det också följas åt.

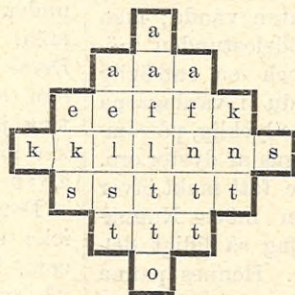
Ja, mitt sjätte också är
 Band som dig för alltid binder,
 Och ett brott det innebär.
 Om det — nu för dig till hinder —
 Brytes i en svag minut,
 Med din frid det då är slut.

Mången gång man tveksam är,
 Om man säga skall mitt sjunde,
 När det mycket innebär;
 Och ibland, om man det kunde,
 Ville man ge mycket ut,
 Blott det kunde plånas ut.

Lyxsak är mitt hela blott,
 Brukad re'n i fordomtida;
 En gång blef det härarn's lott
 Att där af få döden lida.
 Sagan så. Vi höra på,
 Tyvifa eller tro därpå.

S. L.

Diamantgåta.

1) En bokstaf, 2) ett substantiv,
 3) en kyrka, 4) musikterm, 5) finnes
 i kortleken, 6) konjunktion, 7) en
 bokstaf.

Carl Å.

Palindrom.

Högt upp i norr, bland snö och is,
 Jag träffas på, om man mig söker;
 Där, fast jag icke är en spis,
 Jag sprutar eld ibland och röker.

Men omvänd jag en klädnad är,
 Som ägaren ej kan undvara,
 Och jag med honom växa plär,
 Så han kan skraddarhjälp bespara.

S. L.

Stafvelsegåta.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
*																		*
	*																*	
		*											*					
			*											*				
				*									*					
					*							*						
						*					*							
							*		*									
								*										

ma, pa, kö, holm, ten, fe, lin, ret, hol, mal, lind, hr, åt, men, norr, plat, es, herr, ken, kat, ter, kar, kin, ping, här, ljung, da, au, vi, bel, da, nord, häst, ak, see, je, a, stra, kar, ström, s, dal, en, om, ber, kil, räsk, hol, ena, da, gas, berg, ing, ka, na, stu, men, na, nal, vall, na, lien, tu, en, mar, de, he.

1) Stad i Sverige, 2) landskap i Sverige, 3) järnvägsstation i Sverige, 4) begravningsplats, 5) sjö i Ungern, 6) stad i Sverige, 7) kanal i Sverige, 8) bergskeuja i Europa, 9) järnvägsstation i Sverige, 10) ångbåtsstation vid Vettern, 11) järnvägsstation i Sverige, 12) sjö i Finland, 13) amt i Norge, 14) världsdal, 15) grufva i Sverige (koppar-), 16) stuteri i Sverige, 17) ö i Stilla hafvet, 18) slagfält i Tyskland, 19) stor kyrkby och socken i Norrland.

Äro orden rätt funna, bilda bokstäfverna i de markerade rutorna ett ryskt ordspråk.

M. T.

Lösningar.

Logogryffen: Spegel; segel, eig, pels, spe, eg, ges, egges, se, ge, seg, le, gles, spel, e, g, p.

Schackgåtan: »Hos alla» af Gellerstedt.

Vissa träd få blommor redan
 Innan bladen vecklat ut sig;
 Andra räcka blad och blommor
 Uti samma stund emot dig;

Ännu andra blomma lönligt
 Inne i sitt täta löfverk.
 Men hos alla — vänta tåligt —
 Om du väntar, mogna frukter.

Apoköpen: Romans, roman, Roma, rom, ro.

HULTMANS Cacao & Chocolad

rekommenderas som den bästa och vitsordas på det varmaste af professorerna hrr Joh. Lang, Seved Ribbing, Nils O:son Gadde, C. J. Ask samt doktor Olof Moberg.